

نگاه آسمانی

مجموعه اشعار

سراینده:

دکتر زهرا رفیعی راد

بنام کسی کافریده از عدم

انتشارات امید مجد

به انسان عطا کرد فکر و قلم

سرشناسه: رفیعی‌راد، زهرا، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور: نگاه آسمانی: مجموعه اشعار / سراینده زهرا رفیعی‌راد.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات امیدمجد، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۱۱ص.
شابک: ۲۰۰۰۰ ریال ۶-۸۱-۷۹۱۵-۹۶۴-۹۷۸ :
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع: ۲۰th century -- Persian poetry
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ن ۹ف/۸۳۴۵ PIR
رده بندی دی‌سی: ۸۱/۶۲
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۷۷۱۹۰۴

نگاه آسمانی

مؤلف: دکتر زهرا رفیعی‌راد (عز و هیا) علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس)
ناشر: نشر امید مجد
صفحه‌آرا: مهناز براتی
طراح جلد: رضا رفیعی‌راد
نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۶
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
چاپخانه و صحافی: پیکان
قیمت: بیست هزار تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۹۱۵-۸۱-۶

آدرس: تهران، صندوق پستی ۱۴۶۶۵۱۵۵۸

تلفن: ۲۲۰۶۵۵۶۹

WWW.OmidMajd.Com

بنام کسی کافرید از عدم

انتشارات امیدمجد

به انسان عطا کرد فکر و قلم

فهرست

- پیش گفتار ۱۱
- مقدمه ۱۳
- بخش اول: شعرهای آیینی ۱۷
- سلام ۱۸
- قرار این بود ۱۹
- جهانی مهربانی ۲۰
- بازار شام ۲۱
- راه دلیر ۲۲
- دختر قرآن ۲۳
- راز کهن ۲۴
- بالا تر از خدا کیست؟ ۲۵
- نینوا ۲۶
- سی پاره‌ی عشق ۲۷
- نخواهم جز تو ۲۸

۲۹.....فسانه‌ی زینب

۳۰.....زادگاه تو

۳۱.....حدیث زشت و زیبا در بیابان

۳۳.....بخش دوم: وجدانیات

۳۴.....از علق

۳۶.....زنی فسانه‌ها

۳۷.....تنهایی زینب راه

۳۸.....گل اندام

۳۹.....باغبان

۳۹.....پرده اول: خدای باغ

۴۰.....پرده دوم: تفویض صفات باغبانی از طرف خدا به انسان

۴۱.....پرده سوم: صفات باغبان

۴۲.....پرده چهارم: افسانه‌ی جور باغبان

۴۴.....پرده پنجم: فنا کردن باغ توسط باغبان

۴۷.....بدون پدر

۴۸.....تنها سوختیم

۴۹.....حیف آن عمر

۵۰.....قرآن خورشید

۵۱.....قصری حبایی

۵۲.....سفر به پروانه‌زاران

- ۵۳.....لحن زیبای خدا
- ۵۴.....سوختی
- ۵۵.....تمام ادعای مادر
- ۵۶.....ملک سلیمان
- ۵۸.....آن بهشت عدن
- ۵۹.....چه عمر عیش
- ۶۰.....من و آن خاطرات
- ۶۱.....بلوغ داغها
- ۶۲.....آخرین دیوان عشق
- ۶۳.....تب بیداد
- ۶۴.....باغهای آینه
- ۶۵.....از تو دور شد
- ۶۶.....نگاه آسمانی
- ۶۷.....چیزی نگفتم
- ۶۸.....چشم عاقلان
- ۷۰.....خون جگر
- ۷۱.....گلچین خدا
- ۷۲.....پیش از این
- ۷۳.....مقام برادر

۷۵ بخش سوم: رباعیات

۷۶ مَهْرَاس

۷۶ سؤالی مکنید!

۷۶ پره‌انه‌ی من

۷۶ با عشق

۷۶ چه کنم؟

۷۶ قانون جهان

۷۷ افسوس!

۷۷ آن‌انکه

۷۷ امشب

۷۷ چه دلشکسته می‌روم

۷۷ چرا؟

۷۷ فراموش مکن

۷۷ انکار چرا؟

۷۸ خوب می‌دانم

۷۸ می‌پرس

۷۸ زندگی

۷۸ ذات سبحانی

- ۷۹ بخش چهارم: شعرهای نو
- ۸۰ چند دست آینه از جنس خلوص
- ۸۱ چشم فرعونی ساحل
- ۸۲ دشت خدا
- ۸۳ بیض مادر
- ۸۴ رنگِ نفریح
- ۸۶ دیگر خود را به پایت نخواهم انداخت
- ۸۷ بدون من!

کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد؟

شاعر به مثابه پیامبری است که به حکم خرد، شعر می‌سراید و غم از دل می‌زداید؛ شاعر ظرف بیان است و طریف‌بنان؛ خداوند خاطرِ فاطر است نه خاطرِ فاتر؛ کلامش بهیست و بیهوده نیست که گفته‌اند: «الشُّعراءُ أمراءُ الکَلَامِ».

اندر منی که بود تسبیح شعر است و دوبیتی و ترانه

«مولوی»

جای تردید نیست که باعری، نگاهی آسمانی می‌خواهد و شعوری جاودانی؛ بدون هوش و ذکاوت، شاعر شایسته امری محال است؛ سنایی فرموده: «هیچ گنگ اندر جهان، شاعر نگشته است از شعار، لذا درک و فهم سخن شاعر نیز، ذکاوت و فطانت می‌طلبد و روی صحبت شاعر با صاحبانِ سخن و شعور است:

آن که او چنین نمی‌فهمد، ندارم زو گله

«فیض کاشانی»

چه، تنها صاحبان سیرت و خلق و خوی خسروان قادر به درک سخن شاعرند.

سخن‌های منظوم شاعر شنیدن بوی سیرت و شیمت خسروانی

«منوچهری»

مجموعه‌ی «نگاه آسمانی» حاصل تأمل و اندیشه‌ی عمیق و دقیق از فلسفه‌ی زندگی و گلچینی از خاطرات بیست‌ساله‌ی سرکار خانم دکتر زهرا رفیعی راد؛ و به قول خود ایشان، «مرهمی بر جان و تسکینی بر روان» است.

دیوان شعر او حاوی پندهای اخلاقی و معارف قرآنی است؛ ضمناً او شاعری اهل بیتی است، آنجا که اهل بیت — علیهم‌السلام — را می‌ستاید، نمونه‌ای از یک محبِ مخلص است؛ هنگامی که در مقام فرزند بر دستان مادر بوسه می‌زند و در مقابل مقام

پدر، سر تعظیم فرو می‌آورد، نمونه‌ای تمام‌عیار از یک فرزند سپاسگزار و قدر شناس است؛ و در جایی که از مقام برادر تجلیل می‌کند، خواهری مهربان است؛ و آنجا که در کسوت مادری سخن می‌سراید، الگویی از یک مادر عاشق، دلسوز، فداکار و از خود گذشته است.

به قول نظامی، رسالت شاعر، رسالتی خطیر است:

پیش و پسی بست صفِ کبریا پس شعرا آمد و پیش انبیا

زهرار فیهی را در شعر «لاله» تخلص می‌کند.

به جز دلی که شناخت همیشه با حدیث غم مگوی «لاله» با کسی حدیث زندگانیت

اشعار او ویژگی‌هایی دارد که بر نی از آن‌ها عبارتند از:

- ۱- طبع آزمایی در قالب‌های مختلف شعری نظیر مثنوی، غزل، رباعی و شعر نو.
- ۲- وسعت موضوعات گوناگون شعری؛ مثلاً موضوعات اعتقادی؛ نظیر شعر «سلام»، «جهانی مهربانی»، «درباره‌ی قرآن»، نیز «در منقبت امام حسین (ع)»، حضرت زینب در شعرهای «راه دلبر»، «بازار سام» و نظایر آن. موضوعات متضمن پندهای اخلاقی؛ نظیر شعر «ملک سلیمان» و موضوعات عرفانی؛ نظیر «بلوغ داغ‌ها»، «نگاه آسمانی»، «سفر به پروانه‌زاران» و نظایر آن. موضوع زن، نظیر شعر «گل اندام»، «زنی فسانه‌ای»، مادر در شعر «تمام ادعای مادر»، «سمفونی اشک» و نظایر آن.

- ۳- وجود تشبیه‌ها و ترکیب‌های بدیع و نو نظیر «باران ملاطفت‌های عیان»، «سمفونی اشک»، «ترتیل صدا»، «بلوغ داغ‌ها»، «چشم فرعونی ساحل»، «تردید نگاه»، «حجم خنده»، «چند توپ ابریشم عشق»، «تالار دل‌باز نگاه»، «ظهر نگاه»، «تالار سحر»، «چاه دل»، «دختر قرآن» و «گرده‌های نان خورشید» و غیره.

- ۴- استفاده از محسنات لفظی نظیر جناس و انواع آن در واژه‌های «خروج و عروج»، «علم و حلم»، «جمال و جمیل»، «رنجور و جور»، «اسیر مسیر»، «حنان منان»،

«آرام و رام» و «تهاد و نهاده»؛ و تضاد در کلمات «صبح و شام»، «زشت و زیبا»، «طلا و مس»، «قطره و دریا»، «دوست و دشمن»؛ و واج آرایی در ترکیب‌های «شررهای شیطان»، «شر آشراش شام» و غیره ... نیز عنصر تکرار در بیت شعری نظیر:

از تو دور دور دور دور شد تا که آخر کور کور کور شد

دویدیم و دویدیم و دویدیم نشد حاصل مگر حزن و ملالی
رسیدیم و رسیدیم و رسیدیم نمانده حیف دیگر پر و بالی

۵- آشنایی شما را با شعرای قدیم و جدید عرب و اشعارشان به واسطه‌ی تسلط بر زبان و ادبیات عربی و به تبع آن، پژوهش‌های مختلف قرآنی و اهل بیتى و نیز تحقیقات مقالات مربوط به ادبیات تطبیقی سبب گردیده است تا شاعر، تلمیحات، مللّات و تسمیه‌های متعددی در ابیات شعری خویش به کاربندد؛ مثلاً در باب تضمین اشعار عربی در شعر «چشمِ عاقلان» که از بیت شعر عربی زیر بهره برده است:

«ذوالعقل یشقى فى النعم بهمه واخ الجهاله فى الشقاوه ینعم»

نیز در شعر برادر که برگرفته از این بیت شد معروف عرب است که می‌فرماید:

«اخاک اخاک ان من لا اخ له سع الى الهيجا بغیر سلاح»

همچنین در این راستا استفاده از ترکیب‌های «باء مسکوب»، «عقد جمانی» و نظایر آن قابل ذکر است؛ و یا مثلاً کاربرد «واو عطف» که متصرف زبان عربی است، از شاخصه‌های بارز شعر اوست.

ز لحن دلبستانی دیده‌ام من حضوری آسمانی دیده‌ام من

به هر سوره و هر آیه و هر حرف و هر نقطه، جهانی دیده‌ام من

- اشارات و تلمیحات قرآنی

قرار این بود با "ایاک نعبّد" رهایی یابم از بند من و ما

به "یَبْقَى وَجْهٌ رَبَّک" چون رسیدم جهان را پست و فانی دیده‌ام من

ای مسیحای من ای آب حیات! از دم تو باز احیا می‌شوم

۶- پرداختن به موضوعات مربوط به ادبیات زنانه از طریق واژگان مرتبط با این ادبیات در شعرهای «گل‌اندام»، «تنهایی در نیمه راه»، «سازِ عشق»، «مادر»، «زنی فسانه‌ای»، «تنها سوختیم»، «حیف آن عمر» و نظایر آن.

دکتر رویا احمد امرجی - اسفند ۱۳۹۵